

C. Nichitcin,

Drd., Asist. univ.

I. Cazac

Drd., Asist.univ.

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

ROLUL CREDITĂRII ÎN FINANȚAREA INVESTIȚIILOR SECTORULUI PRIVAT AL REPUBLICII MOLDOVA

Sistemul bancar înregistrează o importantă și semnificativă contribuție la dezvoltarea economiei naționale. Prin intermediul instituțiilor bancare se realizează transferul economiilor de numerar de la subiecții economici care dispun de resurse financiare în surplus către cei care înregistrează deficit.

Datorită potențialului financiar foarte mare instituțiile bancare sunt cei mai importanți participanți pe piața de capital, creând astfel capitalul de cerere și ulterior participând la colectarea și lansarea capitalului. Băncile sunt privite ca furnizori de resurse pentru realizarea transformărilor calitative în economie, deoarece anume sectorul bancar ocupă o poziție înaltă în creditarea persoanelor fizice și juridice. Astfel sistemul bancar din Republica Moldova se mișcă treptat pe calea consolidării sectorului real al economiei.

Pentru Republica Moldova este foarte importantă înviorarea investițiilor, deoarece acestea constituie un factor vital pentru economia națională în întregime. Concomitent cu aceasta, se cere nu numai sporirea volumului investițiilor, dar și folosirea lor mai eficientă în direcțiile prioritare ce determină ritmul de dezvoltare a acestui sector în întregime. În același context este remarcată posibilitatea susținerii financiare a investițiilor pe seama resurselor financiare împrumutate de la instituțiile bancare.

Pentru a analiza volumul creditelor acordate pe categorii de debitori vom elabora următorul tabel.

Tabelul 1. Sumele creditelor contractate în dinamică pe tipuri de debitori

Indicatori	Total pe sectorul bancar, lei				
	2014	2015	2016	2017	2018
Persoanelor juridice rezidente	34 585 945 281	31 792 045 997	27 985 717 878	25 581 860 842	25 300 387 771
Persoanelor juridice nerezidente	336 946 469	377 005 736	361 200 803	268 954 846	166 167 722
Persoanelor fizice rezidente	5905 850 750	6010 048 371	6403 273 780	7612 444 156	9971 460 322
Persoanelor fizice nerezidente	13 232 515	8 511 568	11 077 596	10 030 040	14 734 332
Total	40841975015	38187611672	34761270057	33473289884	35452750147

Sursa: elaborat de autor în baza datelor BNM

Conform datelor din tabelul 1 se constată că la finanțarea prin creditare bancară au apelat atât persoanelor fizice și juridice rezidente cât și cele nerezidente. Volumul creditelor contractate de persoanele fizice și juridice rezidente care practică activitate de întreprinzător se reduce de circa 1,367 ori în ultimii 4 ani de la suma de 34 585 945 281 lei credite acordate în anul 2014 la suma de 25 300 387 771 lei credite acordate în anul 2018.

Volumul creditelor contractate de persoanele juridice și fizice care practică activitate de întreprinzător nerezidente la fel se reduce în ultimii 4 ani de circa 2,027 ori. În același timp sporește considerabil volumul creditelor acordate persoanelor fizice rezidente, de la suma de 5905850750 lei acordată în anul 2014 la suma de 9 971 460 322 lei acordată în anul 2018. În perioada 2014 - 2018 evoluția creditelor acordate persoanelor fizice nerezidente se caracterizează prin fluctuații moderate dar cu tendință de creștere. Structura creditelor oferite debitorilor se prezintă în următoarea figură:

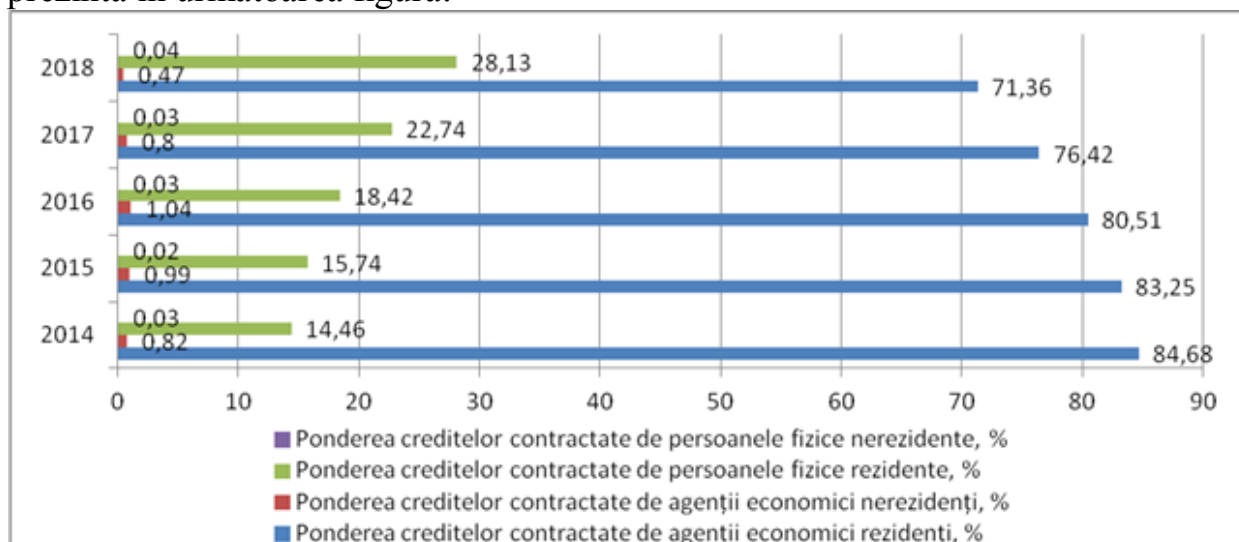

Figura 1. Structura creditelor pe tipuri de debitori

Sursa: elaborat de autor în baza datelor BNM

În baza datelor prezentate în figura 1 se evidențiază faptul că, în dinamică, creditelor contractate de persoanele rezidente care desfășoară activitate de antreprenariat dețin o pondere semnificativă în volumul total al creditelor acordate în perioada examinată. Totodată ponderea acestora descrește de la 84,68 % în anul 2014 la 71,36% în anul 2018. În același timp, ponderea creditelor contractate de persoanele fizice rezidente în valoarea totală a creditelor acordate este în creștere de la 14,46% în anul 2014 la 28,13% în anul 2018. Creditelor acordate persoanelor fizice și juridice nerezidente dețin o pondere nesemnificativă cu o evoluție relativ constantă în dinamică.

Reducerea ponderii creditelor acordate agenților economici în valoarea totală a creditelor acordate în sistemul bancar în mare parte se datorează crizei financiar-bancare declanșată în anul 2014, care a avut ca consecință sporirea costurilor îndatorării, ceea ce presupune creșterea dobânzii aferentă creditelor acordate, creșterea comisioanelor bancare și celor de administrare. Totodată pentru creditelor

investiționale băncile solocită garantarea creditului, iar agentul economic nu întotdeauna este în stare să satisfacă această condiție.

În tabelul care urmează se prezintă evoluția ratelor medii ponderate ale dobânzilor la creditele noi acordate total pe sectorul bancar.

Tabelul 2. Ratele medii ponderate ale dobânzilor la creditele noi acordate

Anii	Credite noi acordate									
	În moneda națională					În valută străină				
	Total pe sectorul bancar în %					Total pe sectorul bancar în %				
	Pînă la 12 luni	Peste 12 luni	De la 1 an pînă la 2 ani	De la 2 ani pînă 5 ani	Peste 5 ani	Pînă la 12 luni	Peste 12 luni	De la 1 an pînă la 2 ani	De la 2 ani pînă 5 ani	Peste 5 ani
2014	11,23	10,50	11,36	10,24	10,13	8,08	7,98	7,56	8,08	6,90
2015	13,55	14,20	15,08	13,92	12,48	7,33	6,91	6,84	7,02	6,43
2016	14,91	14,08	14,89	13,81	12,49	5,63	5,97	5,78	6,14	5,96
2017	10,67	10,27	11,06	10,00	8,89	4,79	5,04	5,03	5,10	4,84
2018	9,29	8,74	9,61	8,56	7,60	4,58	4,71	4,69	4,72	4,74

Sursa: elaborat de autor în baza datelor BNM

Conform raportului BNM, în tabelul dat nu se includ operațiunile cu nerezidenții, credite ale guvernului, precum și credite interbancare. După cum se observă în tabelul de mai sus, în perioada 2014 - 2016 rata dobânzii aferentă creditelor noi acordate în monedă națională total pe sectorul bancar este în creștere, rata dobânzii aferentă creditelor noi acordate în valută străină descrește, dar rămâne a fi ridicată datorită cursului valutar stabilit în această perioadă. Diminuarea ratei dobânzii la credite, în anii 2017 și 2018 a avut o influență pozitivă asupra creșterii volumului creditelor acordate în anul 2018 până la 35452750147 lei.

Stabilizarea sectorului bancar, ca urmare a reformelor care au fost promovate în ultimii ani, a influențat pozitiv economia Republicii Moldova prin înviorarea acesteia și creșterea investițiilor în activele imobilizate începând cu anul 2017. Astfel, conform raportului Biroului Național de Statistică în perioada ianuarie-septembrie 2018, valoarea investițiilor în active imobilizate a constituit 12898,9 mil. lei, în creștere cu 13,5% (în prețuri comparabile) față de ianuarie-septembrie 2017.

În aceeași ordine de idei, este de remarcat că pentru susținerea financiară a investițiilor realizate de sectorul privat, băncile comerciale propun un portofoliu variat de credite destinate finanțării necesităților în resurse financiare pentru toate ramurile economiei naționale.

Volumul creditelor acordate în anul 2018 pentru finanțarea diferitor ramuri ale economiei naționale se prezintă în tabelul 4. În acest sens au fost selectate primele trei bănci de importanță sistemică pentru sistemul bancar și financiar al

Republicii Moldova, determinate în baza unui clasament al performanței bancare realizat de experții Centrului Analitic Independent Expert-Grup în anul 2018. În tabel au fost incluse doar creditele acordate pe ramuri. Tabelul nu conține date cu privire la creditele de consum acordate, creditele acordate băncilor, instituțiilor finanțate de la bugetul de stat, unităților administrativ-teritoriale, ONG-urilor, dar sumele acestor tipuri de credite, deopotrivă cu cele aferente creditelor acordate pe ramuri formează indicatorul Total.

Tabelul 3. Structura portofoliului de credite pe ramuri

Ramura creditelor	2018					
	BC „MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A.		BC „MOBIASBANCA - Groupe Societe Generale” S.A.		BC „Moldindconbank” S.A.	
	lei	%	lei	%	lei	%
Agricultură	580 627 727	8,13	50 189 476	1,48	170 062 190	3,91
Industria alimentară	655 723 106	9,18	175 706 134	5,19	249 323 049	5,74
Construcții	125 285 195	1,75	12 829 363	0,38	98 051 332	2,26
Industria energetică	257 235 142	3,60	2 911 838	0,09	104 274 492	2,40
Industria productivă	90 475 770	1,27	47 099 711	1,39	66 427 202	1,53
Comerț	1 004 570 384	14,06	594 661 641	17,57	782 324 547	18,01
Procurarea/construcția imobilului	1 363 559 659	19,08	809 624 064	23,93	853 031 333	19,64
Credite acordate persoanelor fizice care practică activitate	217 187 255	3,04	149 532 360	4,42	48 866 945	1,12
Transport, telecomunicații	497 301 660	6,96	111 754 650	3,30	194 302 583	4,47
Prestărea serviciilor	35 514 615	0,50	205 420 400	6,07	239 084 282	5,50
Total	7 144 993 532	X	3 383 634 459	X	4 344 138 519	X

Sursa: elaborat de autor în baza datelor BNM

Potrivit datelor prezentate constatăm că la toate cele 3 bănci ponderea cea mai înaltă în volumul total al creditelor acordate revine creditelor acordate pentru procurarea/construcția imobilului. Următoarea ramură care este creditată de cele trei bănci cu o pondere a creditelor acordate care se evidențiază este ramura comerțului. Ponderea creditelor acordate industriei alimentare în valoarea totală a creditelor acordate de BC „MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A. constituie circa 9,18%, în valoarea totală a creditelor acordate de BC „MOBIASBANCA - Groupe Societe Generale” S.A. constituie 5,19% și în valoarea totală a creditelor acordate de BC „Moldindconbank” S.A. este de 5,74%. Credite acordate în domeniul transportului, telecomunicațiilor și dezvoltării rețelei dețin o pondere de circa 6,96% din totalul creditelor acordate de BC „MOLDOVA - AGROINDBANK”

S.A., de 3,30% din totalul creditelor acordate de BC „MOBIASBANCA - Groupe Societe Generale” S.A. și de 4,47% din creditele acordate de BC „Moldindconbank” S.A. Totodată, circa 8,13% din creditele acordate de BC „MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A. finanțează agricultura.

În concluzie la cele relatate, menționăm că pentru dezvoltarea economiei Republicii Moldova este necesar de a întreprinde măsuri care vor asigura continuitatea sporirii investițiilor sectorului privat, întrucât investiția reprezintă imboldul ce generează noi activități economice și are ca finalitate obținerea de bunuri și servicii indispensabile unei economii viabile. Rolul creditului este de a susține financiar, în caz de necesitate, inițiativele investiționale și de a acoperi cheltuielile curente ale persoanelor fizice și juridice. Avantajul creditării agenților economici se referă la caracterul de lungă durată specific acestei forme de finanțare și la posibilitatea primirii sumei necesare pentru finanțarea priorităților investiționale ale sectorului privat până la obținerea veniturilor proprii. În baza analizei creditării economiei naționale s-a constatat că în anul 2017 doar 22% din PIB s-a finanțat pe seama creditării, în condițiile în care, conform raportului BNM cu privire la situația financiară a sectorului bancar pentru anul 2017, la 31.12.2017, portofoliul de credite brut a constituit 42,1 la sută din totalul activelor sectorului bancar sau 33.5 miliarde lei. În aceste condiții, la nivel macroeconomic, este nevoie de a întreprinde măsuri cu privire la acordarea creditelor de calitate în economia țării, care să genereze efecte multidimensionale.

Referințe bibliografice:

1. BLANARU, A. *Rolul băncilor în activitatea de intermediere financiară*. [on-line]. Disponibil: <file:///D:/teza%20de%20doc/articole/oradea%202018/rolul%20bancii/1191-4389-1-PB.pdf>
2. GVEROSKI, M., RISTESKA, A., DIMESKI, S. *Rolul instituțiilor financiare ca participanți pe piețele de capital în termeni de globalizare*. In: *Analele Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Economie*, Nr. 1/2009, pp. 147 – 158.
3. NAZAR, N. *Rolul investițiilor și sistematizarea lor în economia Republicii Moldova*. [on-line]. [Disponibil: <http://dspace.uasm.md/bitstream/handle/123456789/785/181-184.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
4. VALCOV, V. (președintele col. de red.) et al. *Anuarul statistic al Republicii Moldova*. Chișinău: Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, 2018, 465 p.
5. КРОЛИВЕЦКАЯ, В. Э., ТИХОМИРОВА, Е. В. *Банки в системе инвестиционного финансирования реального сектора экономики России*. [on-line]. Disponibil: <https://www.cbr.ru/Content/Document/File/27226/krolivetskaya.pdf>

6. ИГОНИНА Л.Л. *Инвестиционные кредиты коммерческих банков в финансировании реального сектора российской экономики.* [on-line]. Disponibil: <https://www.applied-research.ru/ru/article/view?id=6594>
7. www.bnm.md
8. www.statistica.md
9. <https://www.bnm.md/ro/content/situatia-financiara-sectorului-bancar-pentru-anul-2017>
10. <https://www.expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1719-clasamentul-performantei-bancare-noiembrie-2018&category=7>
11. <https://www.expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1599-clasamentul-performan%C8%9Bei-bancare-martie-2018>